

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2004/40/WE w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (polami elektromagnetycznymi) (osiemnasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG)

COM(2007) 669 wersja ostateczna — 2007/0230 (COD)

(2008/C 204/22)

Dnia 21 listopada 2007 r. Rada, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę 2004/40/WE w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (polami elektromagnetycznymi) (osiemnasta dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG)

Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 21 lutego 2008 r. Sprawozdawcą był Krzysztof PATER.

Na sesji plenarnej w dniach 12 i 13 marca 2008 r. (posiedzenie z 12 marca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 66 do 1 — 11 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski

1.1 EKES uważa, że problematyka ochrony przed negatywnym bezpośrednim i pośrednim oddziaływaniem pól elektromagnetycznych na zdrowie pracowników powinna być jak najszybciej objęta wymaganiami dyrektywy europejskiej. Jednakże, biorąc pod uwagę argumenty przytoczone przez Komisję oraz przedstawione w niniejszej opinii, EKES pozytywnie opiniuje wniosek Komisji.

1.2 Samo przesunięcie w czasie transpozycji dyrektywy 2004/40/WE nie rozwiąże problemów z implementacją jej wymagań do praktyki. Dlatego EKES popiera zapowiadaną przez Komisję konieczność podjęcia pilnych prac nad udoskonaleniem tej dyrektywy.

1.3 EKES podkreśla, że w wyniku odroczenia terminu wejścia w życie obecnej dyrektywy o 4 lata i równoczesnych deklaracji o potrzebie zmodyfikowania jej treści w tym okresie, pracownicy i pracodawcy otrzymają niejednoznaczny sygnał o intencjach legislacyjnych Komisji. W tej sytuacji Komitet oczekuje, że Komisja pilnie podejmie działania ograniczające negatywne skutki tego stanu niepewności w systemie prawnym UE.

1.4 Komitet zaleca wzięcie pod uwagę, w toku dalszych prac Komisji, szczegółowych uwag i propozycji zawartych w niniejszej opinii.

2. Istota wniosku Komisji

2.1 Celem wniosku Komisji jest przesunięcie terminu transpozycji dyrektywy 2004/40/WE Parlamentu Europejskiego i

Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (polami elektromagnetycznymi) o cztery lata, do dnia 30 kwietnia 2012 r.

2.2 Swój wniosek Komisja uzasadnia przede wszystkim obawami, że zawarte w dyrektywie ograniczenia dopuszczalnej ekspozycji pracowników utrudnią rozwój diagnostyki medycznej techniką rezonansu magnetycznego (MRI). Ponadto Komisja pragnie uzyskać dodatkowy czas na szczegółową ocenę wpływu dyrektywy na bezpieczeństwo innych kategorii pracowników oraz rozwój innych sektorów gospodarki wykorzystujących pola elektromagnetyczne.

2.3 Równocześnie Komisja zapowiada opracowanie propozycji zmian do dyrektywy 2004/40/WE, ze względu na oczekiwane w 2008 i 2009 r. nowe rezultaty badań naukowych, w tym zaleceń ICNIRP⁽¹⁾ i WHO⁽²⁾, które — jak oczekuje Komisja — mogą wskazywać wartości dopuszczalne różniące się od tych, które obecnie określa dyrektywa.

2.4 Omawiany wniosek Komisji nie był przedmiotem opinii europejskich partnerów społecznych.

2.5 Dyrektywa 2004/40/WE, będąca przedmiotem wniosku Komisji, jest osiemnastą dyrektywą szczegółową w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy ramowej 89/391/EWG i dotyczy ochrony wszystkich kategorii pracowników przed ryzykiem

⁽¹⁾ ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection) — Międzynarodowa Komisja Ochrony przed Promieniowaniem Niejonizującym.

⁽²⁾ WHO (World Health Organization) — Światowa Organizacja Zdrowia.

wynikającym z ekspozycji na pola elektromagnetyczne w środowisku pracy⁽³⁾. Projekt tej dyrektywy nie został skierowany do opiniowania przez EKES, uznano bowiem za wystarczającą opinię EKES-u z 1993 r. w sprawie projektu dyrektywy odnoszącej się do 4 czynników fizycznych środowiska pracy⁽⁴⁾ (3).

2.6 Obecnie ochrona przed nadmierną ekspozycją na pola elektromagnetyczne jest znacznie zróżnicowana w państwach członkowskich — siedem państw zgłosiło już Komisji wykonanie transpozycji wymagań dyrektywy do porządku prawnego (Austria, Czechy, Słowacja, Litwa, Łotwa, Estonia oraz Włochy)⁽⁶⁾, w innych państwach nadal obowiązują starsze, różnego typu regulacje (m.in. w Szwecji, Finlandii, Polsce, Bułgarii, Rumunii, Wielkiej Brytanii, Francji) lub nadal nie ma przepisów szczegółowych w tym zakresie⁽⁷⁾.

3. Uwagi ogólne

3.1 Biorąc pod uwagę wymagania dyrektywy ramowej 89/391/EWG oraz dostępne, bogate dane naukowe, nie ulega wątpliwości, że dla właściwej ochrony przed negatywnym bezpośrednim i pośrednim oddziaływaniem pól elektromagnetycznych na zdrowie pracowników (zwłaszcza potencjalnych matek) i ich zdolność do poprawnego wykonywania czynności zawodowych, konieczne jest jak najszybsze objęcie tych zagadnień odpowiednimi wymaganiami dyrektywy europejskiej.

3.2 Jednakże, biorąc pod uwagę argumenty wyłożone przez Komisję oraz przedstawione w niniejszej opinii, EKES pozytywnie opiniuje wniosek Komisji.

3.3 EKES popiera zapowiadane przez Komisję podjęcie pilnych prac nad udoskonaleniem tej dyrektywy w celu zapewnienia praktycznego wdrożenia jej przepisów. EKES uważa, że wymagania udoskonalonej dyrektywy powinny odzwierciedlać

(3) Źródłami pól występującymi powszechnie w różnych działach gospodarki są m.in.: przemysłowe urządzenia elektrotermiczne (nagrzewnice indukcyjne i piece), zgrzewarki dielektryczne i rezystancyjne, urządzenia spawalnicze, instalacje elektrolityczne, elektroenergetyczne urządzenia przesyłowo-rozdziałowe, radiowe i telewizyjne stacje nadawcze, urządzenia telekomunikacji bezprzewodowej, w tym stacje bazowe telefonii komórkowej, urządzenia radarowe, sprzęt medyczny stosowany w diagnostyce i terapii, m.in. w elektrochirurgii, diatermii fizykoterapeutycznej, tomografii rezonansu magnetycznego, przeciższkowej stymulacji magnetycznej itp.

(4) Dyrektywa Rady w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi, Dz.U. C 77 z 18.3.1993, s. 12.

(5) Opinia w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Rady w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi, Dz.U. C 249 z 13.9.1993, s. 28.

(6) Wg informacji z DG ds. Zatrudnienia.

(7) Wg informacji z serwisu internetowego WHO (<http://www.who.int/docstore/peh-emf/EMFstandards/who-0102/Worldmap5.htm>).

dogłębione podejście do ochrony przed ryzykiem wynikającym z ekspozycji na pola, w tym uwzględnić uwagi szczegółowe, przedstawione w dalszej części opinii.

3.4 Komitet z zalem stwierdza, że po raz pierwszy w historii Komisja Europejska bardzo poważnie odracza w czasie wejście w życie wymagań obligatoryjnej dyrektywy z zakresu minimalnych wymagań bezpieczeństwa pracowników przed zagrożeniami zawodowymi.

3.5 Biorąc pod uwagę zapowiedź Komisji o konieczności zmian treści dyrektywy oraz apel skierowany do państw członkowskich w sprawie wstrzymania transpozycji wymagań dyrektywy 2004/40/WE⁽⁸⁾, mamy do czynienia z faktycznym wycofaniem wymagań dyrektywy 2004/40/WE w obecnym kształcie. Tymczasem z punktu widzenia formalnego nastąpi jedynie odroczenie terminu wejścia w życie dyrektywy. Taka sytuacja spowoduje zatem niespójność systemu prawnego, zainteresowane podmioty otrzymają bowiem sprzeczne sygnały na temat zakresu działań, które należy podjąć, aby ograniczyć narażenie na pola elektromagnetyczne na europejskim rynku pracy. EKES podkreśla wobec tego znaczenie pilnego ustanowienia spójnych przepisów.

3.6 Analiza wymagań dyrektywy 2004/40/WE, wykonana w różnych krajach członkowskich, w związku z przygotowaniem do jej transpozycji, wykazała rozmaite mankamenty, co najmniej utrudniające pełną transpozycję. Komitet oczekuje, że projekt udoskonalonej dyrektywy, zapowiadany przez Komisję na 2009 r., zostanie przekazany do zaopiniowania przez EKES, a ewentualne uwagi Komitetu zostaną poważnie wzięte pod uwagę.

3.7 Komitet stwierdza, że aktualnie poziom ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z ekspozycją na pola elektromagnetyczne jest zróżnicowany w poszczególnych państwach członkowskich. Pilne opracowanie udoskonalonego tekstu dyrektywy, zapewniającej wszystkim pracownikom odpowiednie bezpieczeństwo wobec ekspozycji na pola elektromagnetyczne, powinno być traktowane jako priorytet.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Uzasadnienie Komisji o konieczności przesunięcia terminu transpozycji dyrektywy wydaje się zbyt jednostronne i skoncentrowane na bardzo niewielkiej (kilkaset osób w skali Europy) grupie pracowników — szczególnie silnie ekspozowanych — spośród pracowników obsługujących urządzenia MRI. Uzasadnienie nie odnosi się natomiast do skutków odraczania działań chroniących pracowników z wielu liczniejszych grup,

(8) Komunikat prasowy IP/07/1610 z 26.10.2007.

podlegających ekspozycji przy źródłach pól eksploatowanych w różnych sektorach gospodarki (przy spawaniu, urządzeniach elektrolitycznych, antenach nadawczych, instalacjach energetycznych itp.), liczących co najmniej kilka milionów pracowników w Europie.

4.2 EKES podkreśla, że samo przesunięcie terminu transpozycji dyrektywy nie rozwiąże problemów, które zostały niedawno rozpoznane i które są związane z nieprecyzyjnymi definicjami. Ich rozwiązanie jest niezbędne do stworzenia równych reguł gry dla partnerów społecznych.

4.3 EKES uważa, że konieczne jest, by ustanawiane przepisy opierały się na solidnych podstawach naukowych. Historia badań naukowych skutków ekspozycji na pola elektromagnetyczne sięga połowy XX w. i dostarcza powszechnie przyjętych danych naukowych w kwestii minimalnych ograniczeń BHP dotyczących ekspozycji pracowników. W tej sytuacji EKES uważa, że należy przyjąć udoskonaloną dyrektywę bez zwłoki dłuższej niż proponowany przez Komisję okres czteroletni.

4.4 EKES uważa, że Komisja Europejska powinna wykazać więcej inicjatywy i samodzielności w aktywnym kreowaniu polityki ochrony pracowników przed nadmierną ekspozycją na pola elektromagnetyczne w środowisku pracy (szczególnie, że ludność objęta jest obecnie taką ochroną zgodnie z rekomendacją 519/1999⁽⁹⁾), a niektóre kraje już stworzyły systemy prawne ochrony pracowników przed ekspozycją na pola elektromagnetyczne⁽¹⁰⁾.

4.5 Komitet jest zdania, że Komisja, czerpiąc z ogólnoeuropejskiego dorobku naukowego i legislacyjnego ekspertów i instytucji ze wszystkich 27 krajów członkowskich, będzie mogła efektywnie wykorzystywać doświadczenia praktyczne i uwzględnić specyfikę konkretnych rozwiązań legislacyjnych przyjętych w różnych regionach w celu rozstrzygnięcia ostatnio rozpoznanych problemów, które obecnie uniemożliwiają transpozycję i skuteczne zastosowanie dyrektywy 2004/40/WE.

4.6 EKES wzywa Komisję, jak to już uczynił w swojej opinii z 1993 r.⁽¹¹⁾, do przeprowadzenia badań naukowych w celu określenia poziomu zagrożeń zdrowia pracowników, wynikających z takich warunków środowiska pracy, jak ekspozycja na

⁽⁹⁾ Zalecenia Rady 1999/519/WE z dnia 12 lipca 1999 r. w sprawie ograniczenia ekspozycji ogółu ludności na pola elektromagnetyczne (od 0 Hz 300 GHz), (Dz.U. L 199 z 30.7.1999, s. 59).

⁽¹⁰⁾ Wspomniany ICNIRP, odgrywający od lat znaczącą rolę w kreowaniu unijnych przepisów w omawianym zakresie, opiera się na opracowaniach przeglądowych grupy kilkunastu uczonych z 9 krajów Europy, bez udziału partnerów społecznych i ekspertów z krajów, które wstąpiły do UE od 2004 r.

⁽¹¹⁾ Zob. opinia EKES-u w sprawie dyrektywy Rady w sprawie minimalnych wymagań w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa dotyczących narażenia pracowników na ryzyko spowodowane czynnikami fizycznymi (Dz.U. C 249, 13.9.1993, s. 28)

pola magnetostaticzne czy pola średniej częstotliwości (w tym ekspozycja wieloletnia).

4.7 Biorąc pod uwagę zapowiadane przez Komisję udoskonalenia w dyrektywie 2004/40/WE oraz wspomniane wystąpienie do państw członkowskich, aby wstrzymały prace nad formalną transpozycją wymagań dyrektywy do krajowego porządku prawnego, konieczne jest, aby do czasu opracowania udoskonalonego tekstu dyrektywy nie publikowano w normach Cenelec⁽¹²⁾ informacji o ich „zharmonizowaniu z dyrektywą 2004/40/WE”. Pozwoli to na zachowanie właściwej spójności unijnego systemu prawnego.

4.8 Ze względu na to, że dostosowanie warunków ekspozycji pracowników do wymagań dyrektywy może wymagać w niektórych przypadkach poważnych działań technicznych (łącznie z wymianą urządzeń), proces wdrażania jej postanowień w przedsiębiorstwach powinien w pewnym stopniu uwzględniać kwestie ekonomiczne. W tym kontekście warto rozważyć doświadczenia z wprowadzaniem wymagań dyrektywy maszynowej⁽¹³⁾, z odpowiednim okresem na dostosowanie stanowisk pracy do jej wymagań.

4.9 Z punktu widzenia pracodawców szczególnie istotne jest wprowadzenie w pierwszej kolejności wymagań dotyczących nowych urządzeń, ponieważ producenci najskuteczniej i najtaniej mogą wprowadzić rozwiązania techniczne zmniejszające lub całkowicie eliminujące narażenie pracowników. EKES podkreśla, że działania takie chronią przed narażeniem także osoby wykorzystujące w samodzielnej działalności gospodarczej urządzenia nieobjęte formalnie ochroną wynikającą z dyrektywy odnoszącej się do ochrony pracowników (np. przy pracach spawalniczych w rodzinnych zakładach rzemieślniczych lub gospodarstwach rolnych).

4.10 Również udostępnianie przez producenta lub dostawcę dokumentacji na temat charakteru i poziomu pól elektromagnetycznych wytwarzanych przez urządzenia pozwoli w przyszłości radykalnie zmniejszyć koszty ponoszone w związku z oceną ryzyka zawodowego wynikającego z ekspozycji na pola elektromagnetyczne. Obecnie brak efektywnych uregulowań na

⁽¹²⁾ Cenelec (Comité Européen de Normalisation Electrotechnique) — Europejski Komitet Normalizacji Elektrotechnicznej.

⁽¹³⁾ Dyrektywa Rady z 30 listopada 1989 r. dotycząca minimalnych wymagań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny użytkowania sprzętu roboczego przez pracowników podczas pracy (druga dyrektywa szczegółowa w rozumieniu art. 16 ust. 1 dyrektywy 89/391/EWG) (89/665/EWG) ze zmianami 95/63/WE i 2001/45/WE.

poziomie ogólnoeuropejskim powoduje, że taka dokumentacja często nie jest dostarczana. Jest to szczególnie uciążliwe dla małych i średnich przedsiębiorstw, których często nie stać na przeprowadzanie profesjonalnej oceny ryzyka.

4.11 Dostęp do odpowiedniej dokumentacji producentów pozwoliłby organizacjom związkowym lub instytucjom ubezpieczeniowym podejmować różnorodne działania zmierzające do ochrony pracowników, niezależnie od terminu wdrożenia dyrek-

tywy i jej przyszłych wymagań (zgodnie z zalecaną powszechnie praktyką unikania w miarę możliwości niepotrzebnego narażenia).

4.12 Niepokój EKES-u budzi fakt, że ze względu na opóźnienie terminu transpozycji dyrektywy w ciągu najbliższych lat kolejne urzędy mogą zostać wprowadzone do środowiska pracy bez dokumentacji stwierdzającej poziom zagrożeń, jaki występuje przy ich obsłudze i naprawach.

Bruksela, 12 marca 2008 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie reformy budżetu UE i jego finansowania w przyszłości

(2008/C 204/23)

Dnia 25 września 2007 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię w sprawie

reformy budżetu UE i jego finansowania w przyszłości

Sekcja ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 20 lutego 2008 r. Sprawozdawcą była Susanna FLORIO.

Na 443. sesji plenarnej w dniach 12-13 marca 2008 r. (posiedzenie z 12 marca 2008 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 113 do 18 — 15 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 Ze względu na radykalne zmiany, które zaszły w ostatnich dziesięcioleciach, Unia Europejska wznawia swoją agendę polityczną, do której priorytetów należą zmiany klimatu, energia i imigracja, czyli nowe problemy wymagające szybkich rozwiązań. Komitet uważa zatem, że powinien wziąć udział w refleksji zapoczątkowanej przez Komisję na temat kierunków polityki budżetowej, które są kluczowym instrumentem służącym zmierzeniu się z tymi wyzwaniami.

1.2 Przegląd budżetu Unii Europejskiej należy umieścić w delikatnym kontekście przyjęcia traktatu lizbońskiego i w bezpośrednim związku z dyskusją dotyczącą polityki spójności i polityki badawczej oraz funkcjonowania WPR. Kolejny aspekt to fakt, że w niedługim czasie odbędą się wybory do Parlamentu Europejskiego i zostanie powołana nowa Komisja. Z tego względu Komitet podkreśla trudności z prowadzeniem tak istotnej debaty w okresie, kiedy w dwóch ważnych instytucjach zmienia się kadencja. Komitet ma ponadto nadzieję, że rządy 27 państw członkowskich Unii będą gotowe dokonać zdecydowanych wyborów strategicznych. Apeluje również do Komisji o

wyjaśnienie, za pomocą jakich instrumentów zamierza kontynuować konsultacje.

1.3 Przy tworzeniu koncepcji polityki budżetowej nie można uniknąć zasadniczego wyboru: między federalizmem a systemem międzyrządowym. To oczywiste, że postęp w zakresie integracji europejskiej jest mierzony również na podstawie sposobu finansowania budżetu.

1.4 Zanim jeszcze zostanie określona wysokość potrzebnych zasobów finansowych i sposób ich pozyskania, konieczne będzie sprawdzenie aktualności niektórych obszarów polityki wspólnotowej, szczególnie tych o długiej historii, które choć korzystnie wpłynęły na rozwój i wzrost gospodarczy, będą musiały zostać wzmocnione i dostosowane do nowego typu wyzwań. Trzeba będzie odważnie przystąpić raz jeszcze do dogłębnej analizy funduszy strukturalnych, funduszy spójności, polityki regionalnej itd., tak by określić ich wpływ i skuteczność w nowych państwach członkowskich, biorąc pod uwagę „Czwarte sprawozdanie w sprawie spójności gospodarczej i społecznej” (COM(2007) 273 wersja ostateczna), na którego temat Komitet wyraził niedawno swą opinię ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Por. opinię Komitetu w sprawie „Czwartego sprawozdania w sprawie spójności gospodarczej i społecznej”, CESE 1712/2007.